

РОЗДІЛ 1

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ ТА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

УДК 343.1 : 65.012.8

Валерій Васильович СОКУРЕНКО,

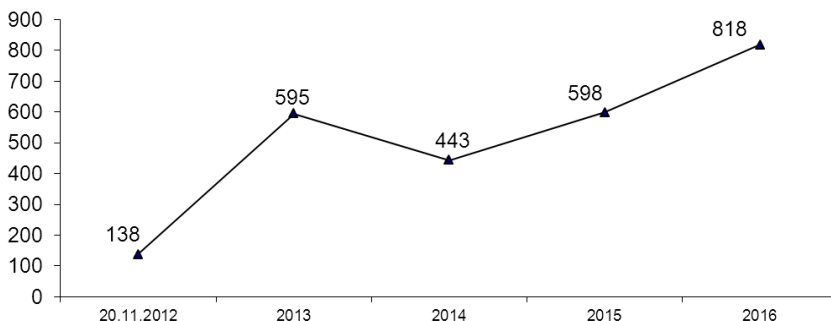
*ректор Харківського національного університету
внутрішніх справ, доктор юридичних наук*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ ТА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

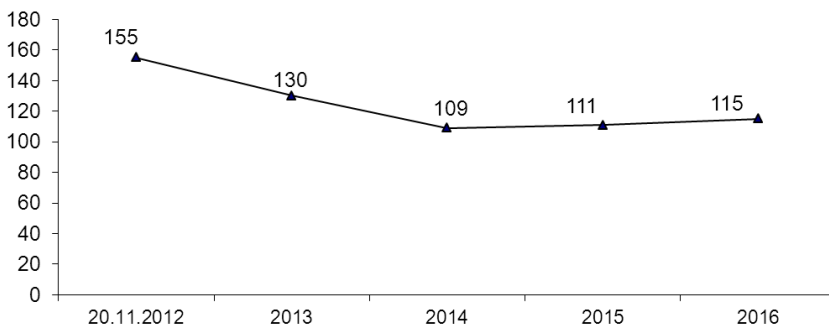
Протидія кіберзлочинності та торгівлі людьми є сьогодні одним з першочергових завдань, яке стоїть перед правоохоронними органами не тільки України, але й світу. Практика засвідчує, що обидва названі напрями злочинної діяльності перебувають в активній фазі розвитку, а інколи навіть перетинаються, сприяючи утворенню взаємовигідних конгломератів злочинних угруповань. Останнє пояснюється почастилим застосуванням інформаційних технологій для вчинення злочинів торгівлі людьми, і, навпаки, – опануванням кіберправопорушниками нових прибуткових видів злочинного бізнесу, пов'язаного з «живим товаром».

Вибірковий аналіз статистичних даних за останні п'ять років показує різнонаправлені тенденції щодо кількості виявлених кіберзлочинів та злочинів торгівлі людьми в Україні (рис. 1, 2). Це серед іншого пояснюється тим, що якщо торгівлю людьми можливо певним чином приборкати на національному рівні, то кібератаки не мають кордонів. Їх можна очікувати у будь-який час з буд-якої точки світу, у якій є доступ до мережі Інтернет.

Наслідком прогресу у протидії торгівлі людьми, показаного правоохоронними органами України останніми роками, стало переведення нашої країни з третьої до другої групи спостереження згідно зі звітом Державного департаменту США 2017 року.

Рис. 1. Відомості про зареєстровані злочини у сфері використання ЕОМ (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку за період 2012-2016 рр.

Рис. 2. Відомості про зареєстровані злочини торгівлі людьми за період 2012-2016 рр.

Серед головних проблем, з якими сьогодні стикаються правоохоронні органи під час розслідування кіберзлочинів та злочинів у сфері торгівлі людьми, пов'язаних з використанням комп'ютерних технологій, можна назвати наступні:

- неоднозначна судова практика щодо визнання наявності предмету злочину під час розповсюдження порнографії у формі онлайн-порностудій. Вказана проблема серед іншого обу-

мовлена нечітким розумінням того, що ж у даному випадку буде носієм протиправного контенту та чи утворюється він взагалі у сенсі, визначеному диспозицією ст. 301 Кримінального кодексу України;

- повсюдне використання провайдерами телекомунікацій технології CGN (Carrier-Grade NAT), яка передбачає надання клієнтам провайдера тимчасових внутрішніх IP-адрес, що вже потім використовуються для виходу в мережу Інтернет через єдину зовнішню IP-адресу. Для правоохоронних органів це ускладнює процес ідентифікації правопорушників за відомими зовнішніми IP-адресами, оскільки провайдер не може надати чіткої відповіді, хто ж користувався IP-адресою у визначений правоохоронцями проміжок часу;

- невизначена форма закріплення електронних доказів протоколом огляду. Досі ведуться дебати, який же протокол для цього використовувати: огляду речей чи огляду документів? Більше того існує практика фіксації електронних доказів з використанням протоколу зняття інформації з електронних інформаційних систем, яке не потребує подолання системи логічного захисту, а відтак проводиться без рішення слідчого судді;

- суперечлива практика документування злочинів торгівлі людьми, пов'язаних з використанням інформаційних технологій, за допомогою інституту оперативної (контрольованої) закупки замість спеціального слідчого експерименту;

- переважне нерозуміння працівниками поліції та прокуратури механізму міжнародної взаємодії в частині одержання даних від зарубіжних операторів та провайдерів телекомунікацій і хостерів;

- недостатня увага з боку органів поліції до проблеми дитячого онлайн-грумінгу – навмисних дій, спрямованих на встановлення дружніх відносин та емоційного зв'язку з дитиною і зниження рівня чинників стримання дитини з метою сексуального насильства над нею;

- під час розслідувань не в повній мірі застосовується арсенал аналітичної обробки даних, у тому числі інструменти так званої «кримінальної розвідки»;

- недостатнє розуміння працівниками правоохоронних органів механізму роботи сучасних комп'ютерних технологій, що може призвести до «розвалу» кримінального провадження.

Перелік означених проблемних питань не є вичерпним, для їх вирішення правоохоронним органам потрібно скоорди-

новано виходити з пропозиціями щодо внесення змін до чинного законодавства, створювати умови для підвищення ефективності взаємодії правоохоронних органів на національному та міжнародному рівнях, своєчасно опановувати нові інформаційні технології.

Одержано 17.10.2017